

SOSYAL BİLİMLER MESLEK YÜKSEKOKULLARININ EĞİTİM SÜRECİNDE; UYGULAMA AÇISINDAN KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

İbrahim Emre GÖKTÜRK¹, Mehmet Ali AKTAŞ², Ülkü GÖKTÜRK³

ÖZET

Meslek yüksekokullarının en önemli görevi ülke ekonomisine katkıda bulunacak uzman ve nitelikli ara eleman ihtiyacının karşılanmasına yardımcı olmaktır. Bu manada verilen eğitimler; teorik, bilimsel bilgi yanında, uygulamalı derslerle de desteklenmelidir. Uygulama eğitimi sektörden ayrı değil sektörle beraber belirlenecek bir süreçle öğrenci üzerinde tatbik edilmelidir.

Uygulama eğitimi açısından en handikaplı meslek yüksekokulları, sosyal bilimler alanında eğitim veren meslek yüksekokullarıdır. Sosyal bilimler alanında verilen uygulama eğitimlerinin istenilen etkiye sahip olabilmesi için bu eğitimlerin yaşayan organizasyonlar içinde verilmesi gerekmektedir. Meslek yüksekokullarının 2 yıllık eğitim süreçleri içinde öğrencilerin kendi branşlarındaki sektörlerde 40 ila 80 gün arasında değişen sürelerde yaptıkları staj eğitimi ise sürenin yetersizliği ve sistemin istenilen seviyede etkin işleyememesinden dolayı yetersiz kalmaktadır.

Ülkemizin ara eleman ihtiyacının bu okullarda daha etkin karşılanabilmesi için, sosyal bilimler alanındaki meslek yüksekokullarında verilen uygulama eğitimlerinin, sektörle beraber ve sektörün ihtiyacı doğrultusunda yeniden yapılandırılması daha uygun olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilimler, Eğitim, Meslek Yüksekokulları

IN EDUCATIONAL PROCESS OF SOCIAL SCIENCES VOCATIONAL HIGH SCHOOLS, THE PROBLEMS ENCOUNTERED IN TERMS OF APPLICATION AND SOLUTION PROPOSALS

ABSTRACT

The most important mission of vocational high schools is to help to meet the need of specialist and intermediate staff to contribute to the economy of country. The educations provided in this meaning should be supported with the theoretical knowledge as well as the applied courses. The application education should be applied on the students with the process to be determined together with the sector, not separately from the sector.

In terms of application education, the most handicapped vocational high schools are the ones providing education in the domain of social sciences. For the application educations provided in the domain of social sciences to be able to have the desired effect, it is necessary to provide these educations in the living organisms. In the process of 2 years of vocational high schools, the training the students undergo in the sectors in their own branches for the durations varying between 40 and 80 days remains insufficient due to the deficiency of time and not effectively running of system at the desired level.

For meeting the need of intermediate staff of our country in the schools more effectively, it will be more suitable to restructure the application education provided in vocational high schools in the domains of social sciences together with the sector and in the direction of the need of sector.

Keywords: Social Science, Education, Vocational High School

¹ Yrd.Doç.Dr.,Aksaray Üniversitesi Uygulamalı Tekn. ve İşletmecilik Yüksekokulu, gokturk@aksaray.edu.tr

² Yrd.Doç.Dr.,Aksaray Üniversitesi Uygulamalı Tekn. ve İşletmecilik Yüksekokulu, maktas@aksaray.edu.tr

³ Öğretim Görevlisi, Aksaray Üniversitesi Berat Cömertoğlu Meslek Yüksekokulu, ugokturk@aksaray.edu.tr

GİRİŞ

Eğitim, ülkelerin sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan olumlu yönde değişimlerini sağlayan ve bu olumlu değişimin değerini ölçümleyen unsurlardan birisidir.(Akın ve diğerleri;2007) Özellikle bugün ekonomik hayatın bütün dünyada her geçen gün büyümesi ve küreselleşmesinin bir sonucu olarak Türkiye' nin de başta ekonomik olarak değişen yeni dünya düzenine ayak uydurabilmesi için meslekî ve teknik alanda iyi eğitim almış, teknolojik anlamda donanımlı, insan gücüne ihtiyacı vardır.

Bireylere mesleki anlamda kalifiye olabilmeleri için verilecek eğitim; bireyi işe hazırlama ve işi bir amaç olarak kullanmak sureti ile yeteneklerini çok yönlü geliştirmelerini sağlayacak bir süreç olarak kullanılmalıdır.

Türkiye' de mesleki yeterlilik için verilen eğitimler; orta öğretim içinde meslek liseleri, orta öğretim sonrası iki yıllık ön lisans ve dört yıllık lisans eğitimler ile verildiği gibi bu sürecin dışında ilköğretim sonrası çıraklık eğitim sistemi ile de verilmektedir. Sistemin bu karmaşık yapısı içinde en önemli sorunlardan biri konumuz itibari ile meslek yüksekokullarında verilen eğitimler ve bu okullardan mezun olan öğrencilerin durumu olarak ortaya çıkmaktadır.

Meslek yüksekokullarında verilen eğitim; artan yükseköğrenim talebini karşılamak, eğitimimkânlarını artırmak ve ülkemizin güneçtikçe değişen ve gelişen ihtiyaçlarına cevap verecek kalifiyeye eleman ihtiyacını karşılayabilecek bireyler yetiştirmek olarak ifade edilmektedir. Mesleki anlamda kalifiye eleman yetiştirmek üzere kurulu eğitim sistemimizin meslek yüksekokullarında ifade edilen ara eleman ihtiyacını etkin bir şekilde karşılayabilmesi ve sistem içinde bu okullardan mezun olacak bireylerin sektörde daha etkin görev alabilmeleri amacı ile bu okullarda verilen eğitim sürecinin yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Sektörün istediği ara eleman ihtiyacının daha çok meslek yüksekokullarınağırlıklı mezun bireyler tarafından karşılanabilmesi için; sektörün isteği doğrultusunda ara eleman yetiştirmenin yanında, sanayinin mevcut yapısının gelişimine katkı sağlamak için güncel ve çağdaş bilgi ile destekleneceği bir eğitim sisteminin meslek yüksekokullarına kazandırılması gerekir.

Bu tip eğitim teorik bilginin verilmesi yanında uygulamanın da etkin bir şekilde piyasaya uygun ve teknolojik yeniliği ve güncel bilgiyi uygulama imkânını sağlayacak uygulama dersleri ile mümkün olabilecektir. İfade edilen eğitim sistemi açısından ülkemizde özellikle sosyal bilimler alanında eğitim veren meslek yüksekokullarının uygulama eğitimi açısından yeterli imkânlarla sahip olamadıkları görülmektedir.

TÜRKİYE' DE MESLEKİ EĞİTİM SÜRECİ VE MESLEK YÜKSEKOKULLARININ YERİ

Mesleki eğitim, Toplum içinde bireyin yaşamını sürdürebilmesi için toplumda geçerliliği olan bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve uygulama yeteneklerinin kazandırılması(Alkan ve diğerleri, 1998; Egin,2000) ve bu kazanım aşamasının bireyin zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel gelişimi ile bağdaştırılma sürecidir. (Donnelly, 2008).

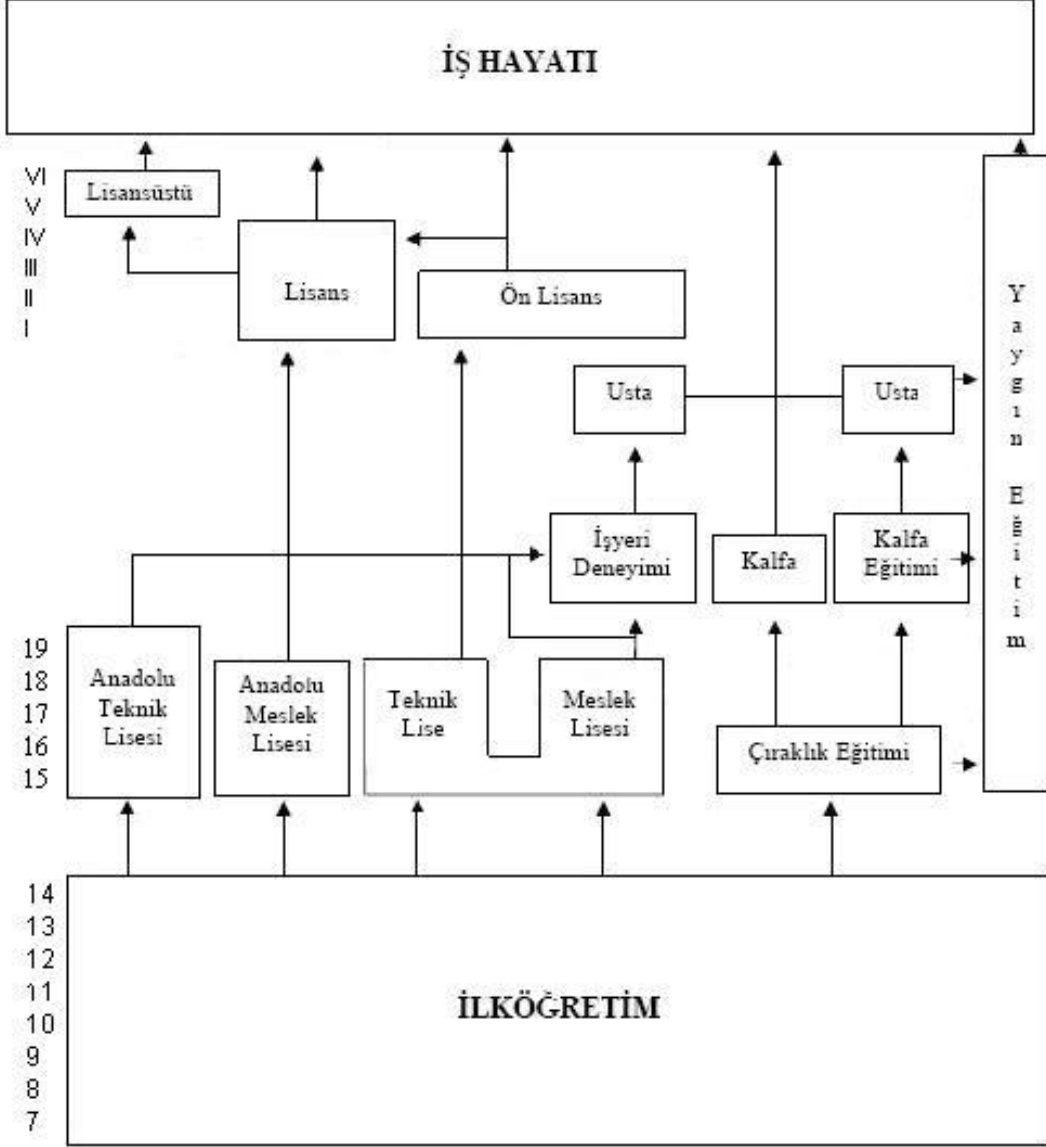
Gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerde mesleki eğitim sonrası yetiştirilecek kalifiye insan gücünün istenilen seviyede olması sonucunda daha güçlü bir ekonomi ve daha hızlı bir toplumsal kalkınma sağlanacağı ve ülkede yaşam seviyesinin yüksek standartlara ulaşacağı beklentisi ile mesleki eğitimin öncelikli politikalar içinde yer aldığı görülmektedir. (DPT, 2001)

Mal ve hizmet üretiminde teknolojik donanıma sahip olmak ve modern örgüt yapısının kurulu olması işletmelere ulusal ve uluslararası rekabette öncelik sağlayacaktır; fakat bu sistemden istenilen verimin alınabilmesi, teknolojik altyapıyı kullanacak ve modern sistemi uygulayabilecek uzman ve kalifiye işgücüne sahip olmayı gerektirmektedir.

Ekonomik işbirliği ve kalkınma örgütünün 2000 yılında yaptığı "Başlangıç Eğitiminden Çalışma Yaşamına Geçiş: Geçişleri İşler Hale Getirmek" adlı çalışmasında meslekieğitimin 2 farklı şekilde verilebileceği ifade edilmektedir. (Davies ve Farquharson2004)

- Çıraklık tipi (İşletme temelli tam zamanlı işletmelerde verilen eğitim sistemi)
- Okul temelli mesleki eğitim (okullarda verilen mesleki eğitim sistemi)

Türkiye’de mesleki eğitim sistemine bakıldığında; her iki sisteminde uygulandığı görülmektedir. Şekilde de Türkiye’de uygulanan meslek eğitim sistemi bir şema halinde gösterilmektedir.

Kaynak: Demir E. Ve Şen Ş.H., (2009) Cumhuriyet Dönemi Mesleki ve Teknik Eğitim Reformları, *Ege Eğitim Dergisi* (10) 2: 39-59,s.53

Çıraklık eğitimi, örgün mesleki eğitim ve mesleki kurslarla birlikte mesleki eğitim sistemini oluşturur. İlköğretim sonrası eğitimine devam etmeyerek sektör içinde çalışan 14 yaşını doldurmuş bireylerin kalifiye işgücüne katılması için 2-4 yıl arasında gördüğü eğitim sürecini ifade eder. Esas amacı işyerinde çalışan bireyleri işyeri temelli olarak eğitimlerinin teorik öğrenimle de desteklenmesi üzerine kurulu bir eğitim sistemidir. (www.tubitak.gov.tr)

Okul temelli mesleki eğitimi ise ilköğretim sonrası ortaöğretim sürecinde meslek liseleri ve yükseköğretimde ön lisans seviyesinde meslek yüksekokulları ve lisans seviyesinde mesleki fakülteler oluşturmaktadır. Bu süreçte Meslek liseleri; bireylerin genel liseler hariç mesleki eğitim amaçlı kurulmuş çeşitli mesleki ve teknik eğitim sağlayan ve sektöre işgücü yetiştirmek için mesleki ders ağırlıklı; fakat

öğrencilerin meslek lisesi sonrasında da yükseköğretimde farklı alanları seçebilmeleri için verilen genel derslerle eğitim veren okullardır.

Mesleki ve teknik ortaöğretim okulları endüstriyel ve teknik, ticaret ve turizm, sosyal hizmetler ve din hizmetleri alanlarındaki 30'a yakın farklı türdeki okuldan oluşmaktadır.

Yükseköğretimde mesleki eğitim, ön lisans düzeyinde meslek yüksekokullarınca verilirken lisans düzeyinde Teknoloji, Sanat ve Tasarım, Turizm Fakülteleri (Özaydın, 2009) gibi mesleki fakültelerde verilmektedir. Bu fakültelerde sektörün ihtiyacı olan üst düzey niteliklere sahip, alanında uzman yönetici bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Meslek yüksekokulları; lise sonrası eğitime devam etmek isteyen, meslek lisesini bitirmiş öğrencilerin alanında sınavsız kayıt yaptırdığı, meslek lisesi haricinde de yükseköğretim sınavına girerek başarılı olan ve bu bölüm için belirlenen puanı sağlayan öğrencilerin de kayıt yaptırabildiği yükseköğretim kurumudur. Dört yarıyılık süre içinde meslek yüksekokullarında eğitim gören bireyler sektörün nitelikli ara eleman ihtiyacını karşılamak üzere yetiştirilmektedir.

Meslek yüksekokulları, ülkemiz sanayisinin en fazla ihtiyaç duyduğu ara eleman ihtiyacını karşılayacak en önemli eğitim kurumu olarak görülmektedir. Meslek yüksekokulları; teknik bilimler, sağlık bilimleri, sosyal bilimler alanlarında açılabilen ve bu alanlarda nitelikli iş gücü oluşturmak için bilimsel süreci gerçekleştirmektedir.

MESLEK YÜKSEKOKULLARINDA UYGULAMA EĞİTİMİNİN ÖNEMİ VE TÜRKİYE'DE SON YILLARDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

Türkiye' de bugün uygulanan mesleki eğitimin sorunları ve çözüm süreci Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2006) ile ifade edilmiştir. Plana göre Türk ekonomisinin ara eleman ihtiyacı ifade edilirken bu açığa karşı mesleki eğitim sürecinde eğitim almış bireylerin işsizlik oranlarının yüksekliğinden bahsedilmektedir.

Planda bahsi geçen istihdam sorunu, çıraklık eğitiminin iş temelli olarak verilmesi ve sektörde fiili anlamda iş bulmuş ve mesleki gelişimini sektör içinde gerçekleştiren bireylere verilen eğitim olması açısından daha çok çıraklık eğitimi haricindeki okul temelli mesleki eğitimi kapsamaktadır. Okul temelli mesleki eğitim sisteminde ara eleman yetiştiren en üst eğitim sisteminin meslek yüksekokulları olması Türkiye' deki mesleki eğitim sisteminde de meslek yüksekokullarının önemini artırmaktadır.

Planda ara eleman açığının asli sebepleri de ifade edilmektedir. Buna göre " *Bu durum bilişsel yetenekleri yüksek öğrencilerin mesleki eğitimi tercih etmemesi, mesleki eğitim sisteminin işgücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olmaması, mevcut mesleki eğitim programlarının ilgili tüm taraflarla işbirliği içinde güncellenmemesi, donanım eksikliği ve nitelikli eğitim personelinin yetersiz olması gibi nedenlerden kaynaklanmaktadır.*"denilmektedir. Günümüzde özellikle meslek yüksekokullarında sektörün ihtiyacı olan ara eleman ihtiyacının etkin bir şekilde karşılanabilmesi için planda da belirtildiği gibi sektörle beraber eğitim sisteminin güncellenmesi, eğitim personelinde sektörden ayrı kalmadan kendini devamlı yenilemesi gerektiği ifade edilmektedir.

Bu amaçla planda mesleki eğitimde modüler ve esnek bir sisteme geçilmesi gerektiği ve bu şekilde uygulama eğitiminin artırılarak sektörle beraber ve sektörün ihtiyacı doğrultusunda ekip halinde çalışabilen, karar verebilme ve sorun çözebilme, sorumluluk alabilme gibi işgücü piyasasının gerektirdiği temel becerilere sahip öğrencilerin yetiştirilebileceği ifade edilmektedir.(<http://ekutup.dpt.gov.tr>)Görüldüğü gibi uygulama eğitiminden istenilen çıktı planda belirtilmektedir. Türkiye' de mesleki eğitim sisteminin uygulama eğitimleri ile desteklenerek istenilen kalitede bireyleri yetiştirme gerekliliği ortadadır.

Meslek yüksekokullarında uygulama eğitiminin önemi doğrultusunda Avrupa Birliği tarafından IPA 2006 (Katılım Öncesi Mali Yardım) programı kapsamında finanse edilen 2008 yılında başlayan İnsan

Kaynaklarının Mesleki Eğitim Yoluyla Geliştirilmesi Projesi (İKMEP) ile bu süreç faaliyete geçirilerek mesleki eğitim sisteminin daha etkin hale gelmesihedeflenmiştir. (<http://ikmep.yok.gov.tr>)

Bu amaçla Meslek Yüksekokullarında da uygulama eğitimlerinin artırılması amacı ile 8' i meslek yüksekokul olan 24 eğitim kurumunda başlayan pilot uygulamada; girişimciliğin özendirilmesi, uygulamaya dönük ekipmanların sağlanması öğretmen ve idarecilerin etkin uygulama eğitimi için eğitimi ve son olarak uygulamanın en önemli ayağı olan sosyal ortakların eğitim sistemine katılımı sağlanmıştır.

Yapılan çalışmalardaki elde edilen sonuçların başarısı ve projenin 2010 yılında sona ermesi ile bu sürecin Türkiye genelindeki meslek yüksekokullarında da uygulanabilmesi için İKMEP sürecinde belirlenen program ve müfredatlar 01.07.2010 tarihli Yükseköğretim Genel Kurul toplantısında incelenmiş ve 2547 sayılı Kanun'un 2880 sayılı Kanunla değişik 7/d-2 ve 7/h maddeleri uyarınca kabul edilerek 2010-2011 öğretim yılında uygulanmaya başlanmıştır.

Fakat proje sonrası program ve müfredatların Türkiye' deki bütün programları kapsamaması ve proje sonrası faaliyetlerin istenilen seviyede devam etmemiş olması, istenilen başarıya ulaşılmasını da engellemektedir.

Mesleki eğitimin kalitesini artırmaya yönelik bir diğer proje ise Türkiye' de mesleki ve teknik eğitimin kalitesinin geliştirilmesi projesidir. Avrupa Kalite Güvence Referans Çerçevesiyle uyumlu Türkiye' de ulusal bir kalite güvence sisteminin kurulmasını sağlamayı amaçlayan bir projedir. Proje ile mesleki eğitim sistemi ile Avrupa arasında belge ve bilgi sisteminde standartlar sağlanacak bu yolla bir kalite kültürü oluşturulması hedeflenecektir. Şu anda pilot uygulama devam etmekte olup İKMEP benzeri bir yapı ile tamamlandıktan sonra ülke sathına yayılması hedeflenmektedir. (YÖK, 2013)

2011 yılı itibari ile faaliyetlerine başlayan Mesleki Yeterlilik Kurumu'nun ve Ulusal Yeterlilik Sistemi'nin Güçlendirilmesi Projesi ise eğitim ve istihdam arasında ilişkiyi güçlendirmek amacı ile iş piyasasının ihtiyaçlarına uygun mesleki eğitim verilmesi, Avrupa Yeterlilik Çerçevesi ile uyumu sağlamak görevini üstlenen Mesleki Yeterlilik Kurumu'na yardımcı olmak ve Ulusal Yeterlilik Sistemi'nin geliştirilmesi için sistemde rol alan bütün paydaşların bilgilendirilmesi ve sisteme adapte edilmesi için çalışmalarda bulunmayı hedeflemektedir. (YÖK, 2013)

Bu üç projede de hedef eğitim ve sonrası sanayi de istihdam süreci arasında güçlü bir bağlantı kurmak, mesleki eğitimin en önemli sorunu olan okul sanayi işbirliğinin sağlanması ve bu sayede uygulamaya yönelik eğitim süreci ile kalitenin artırılması üzerinedir.

SOSYAL BİLİMLER MESLEK YÜKSEKOKULLARINDA VERİLEN UYGULAMA EĞİTİMLERİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Sosyal bilimler, dünyanın ve yaşamın insanî ve toplumsal yönlerini inceleyen bir akademik disiplinler grubuna verilen addır. (http://tr.wikipedia.org/wiki/Sosyal_bilim) bu bağlamda sosyal bilimler alanını oluşturan birçok bilim dalı ifade edilebilir. Türkiye' de sosyal bilimler alanında eğitim veren meslek yüksekokullarının belirli bölümlerde yoğunlaştığı görülmektedir. Bunlardan bazıları; büro yönetimi ve yönetici asistanlığı, muhasebe ve vergi uygulamaları, turizm programları, bankacılık ve sigortacılık, halkla ilişkiler ve tanıtım, işletme yönetimi, pazarlama, dış ticareti emlakçılık, radyo televizyon, lojistik, maliye, çeşitliişletmecilik programları gibi iktisadi ve idari tabanlı programlardan oluştuğu görülmektedir.

Sosyal bilimler meslek yüksekokullarında daha çok kamu ve özel sektörde yönetsel süreçte yardımcı veya hizmet sektöründe çalışacak ara eleman yetiştirilmesi üzerine mesleki eğitim sistemi uygulanmaktadır. Bu amaçla verilen teorik derslerin yanında uygulama eğitimleri de müfredat derslerinin kredisi içinde gösterilmesine rağmen uygulama eğitimlerinin sosyal bilimlerle ilgili uygulama ortamlarının oluşturulmasındaki sıkıntılardan dolayı yeterli seviyede verilemediği görülmektedir.

İşletmeler uygulama yönünden etkin ara eleman tercih etmektedirler. Genelde aranılan eleman ilanlarında; tecrübe, program kullanımında uzmanlık, yabancı dil bilgisi gibi üstün nitelikler

aranmaktadır. Bu okullarda eğitim gören bireylerin ise meslek yüksekokullarında aldıkları uygulama alan yetersizliği, sanayiye uzaklığı veya açılan bölüm ile ilgili sektörün aynı bölgede olmaması, uygulama yapılacak sektörün bilgi paylaşımına sıcak bakmaması, yeni nesil bilgisayar programları ve sektörel programları çalıştıracak yeterlilikte bilgisayar laboratuvarlarının yetersizliği, yabancı dil ders saatlerinin yetersizliği gibi sebeplerle uygulama eğitimini yetersiz alan ve mezun olmuş öğrencilerin, mezuniyet sonrası istenilen seviyede istihdam edilemediğini göstermektedir.

Sosyal bilimler alanında eğitim gören öğrencilere verilen eğitim sürecindeki en önemli sorun, okul sanayi işbirliğinin sağlanamamasıdır. İşletme yönetimi okuyan bir öğrencinin uygulama derslerinde uygulama sahası olarak bir işletmeyi kullanma imkânı bulunmamaktadır. Bankacılık sigorta bölümünde okuyan bir öğrenciye verilen bankacılık işlemleri dersi için bir bankada uygulamalı ders anlatma imkânı yoktur. Orta Anadolu'da gelir kaynağı turizm olmayan bir ilçede turizm otelcilik bölümünde okuyan öğrencinin uygulama alanının oluşturulması ve bu alanda kaliteli bir ara eleman yetiştirilmesi oldukça zor olacaktır. Muhasebe ve vergi uygulamaları bölümünde okuyan bir öğrenciye eğitim verecek bir öğretim elemanının bulunduğu okulda mali müşavirlik hizmeti verecek bir ofis açamayacağı için aktif bir uygulama imkânı olmayacak; ancak matbu belgelerle veya örnek kayıtlar üzerinden bu eğitim verilmeye çalışılacaktır.

Sosyal bilimler alanındaki meslek yüksekokullarında verilen eğitim sürecinin uygulama ile bağdaştığı en etkin süreç staj dönemi süresi yani endüstriye dayalı öğrenim sürecidir. Yüksekokulların belirlediği 40-80 günlük sektör içinde belirlenen ve staj komisyonları tarafından kabul edilebilir işletmelerde yapılan bu eğitimlerde, öğrenciler sektörü tanıma ve sektörde uygulamayı bilfiil yerinde görme ve uygulama imkânı bulmaktadır; fakat endüstriye dayalı öğrenimde; sürenin kısıtlı olması, işverenin stajyeribu kısıtlı zamanda asli mesleki bilgiyi vermek yerine diğer işlerde çalıştırması, staj denetimlerinin yetersizliği nedeni ile istenilen sürelerde stajların yapılmaması veya yapılmış gibi gösterilmesi dolayısı ile her zaman istenilen sonuçlara da ulaşamamaktadır.

Meslek yüksekokullarında öğretim elemanı ihtiyacı genelde öğretim görevlileri tarafından karşılanmaktadır. Öğretim görevlilerinin mesleki açıdan etkin bir uygulama eğitimi verebilmeleri için, kendi alanları ile ilgili sektörel gelişmeleri ve yenilikleri takip edebilmeleri gerekir; fakat görevleri haricinde ikinci bir işte çalışma imkânı kanunen yasaklanmış olan öğretim elemanlarının piyasadaki uygulamalardan ve gelişmelerden uzak kalmaları etkin bir uygulama eğitimini sınırlandırmaktadır.

Eğitim öğretim dönemi haricinde ise öğretim elemanlarının kendi alanları ile ilgili sektörlerle yakın ilişki kurma imkânları varken görev yaptıkları okullarda mesai kavramları açısından 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 28. maddesi hükmüne tâbi olmalarından dolayı bu imkânlarında kullanamamaktadırlar.

Avrupa Kredi Transfer Sistemi ile eğitim süreci Avrupa ile uyumlaştırılmaya çalışılmaktadır. Mesleki eğitimde de Avrupa'dan örnekler uygulanmaya çalışılmaktadır; fakat hiç Avrupa görmemiş veya oradaki işleyişi bilmeyen uygulayıcılar ile ne derecede bu yenilikler eğitim sistemine uygulanabilecektir.

Sosyal bilimler meslek yüksekokullarındaki bir diğer problemde mesleki eğitimi orta öğretimde alarak bir üst eğitim sistemine sınavsız geçenlerin yanında mesleki bilgiyi daha önce hiç almamış bireylerin de merkezi sınav ile bu bölümleri seçme imkânlarının olmasıdır. Bu durum 4 dönemlik eğitim sürecinde, mesleki bilgi konusunda alt yapısı yetersiz olan bireyler ile mesleki bilgiye sahip bireylerin uygulama açısından uyumsuzluğunu ortaya çıkarmakta; fakat bu uyum sorununu çözecek kadar bir eğitim süresi bulunmamaktadır.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ VE SONUÇ

Sosyal bilimler meslek yüksekokullarında verilen mesleki eğitimin uygulama ağırlıklı olması meslek yüksekokullarında verilen bilimsel bilgi ile uygulama eğitiminin harmanlandığı ve diğer mesleki eğitim sistemleri yanında ilgi uyandıran farkındalık yaratan kurumlar haline gelmelerini sağlayacaktır.

Mesleki eğitim sorunu bütün meslek yüksekokullarının sorunu olmasına rağmen Sosyal bilimler alanındaki meslek yüksekokullarını diğer meslek yüksekokullarında ayırmamızın en önemli nedeni; sosyal bilimler meslek yüksekokullarında verilen uygulama eğitimlerinin diğer bilimlerdeki meslek yüksekokullarında verilen eğitime göre daha kısıtlı imkânlarasahip olmalarından dolayıdır.

Meslek yüksekokullarında verilen eğitim kalitesinin artırılması yönünde Türkiye’ de son yıllarda önemli adımlar atılmaktadır. Daha önce bahsettiğimiz Türkiye’ de mesleki ve teknik eğitimin kalitesinin geliştirilmesi projesi, Mesleki Yeterlilik Kurumu’nun ve Ulusal Yeterlilik Sistemi’nin Güçlendirilmesi Projesi ve İnsan Kaynaklı Meslek Eğitim Projesi bunlardan bazılarıdır. Bu projelerin proje süreçlerinde elde edilen başarılar, süreç sonrasında Türkiye geneline yayıldıktan sonra da sonlandırılmadan devam etmelidir. Pilot bölgelerde elde edilen başarılar diğer bölgelere de taşınmalı, aynı proje ekipleri diğer bölgelerde de projeyi yeniden imar etmelidirler. Bu sayede bölge bölge elde edilecek başarılı faaliyetlerin tekrarı, başarısızlıklardan ise vazgeçilmesi yolu ile daha etkin bir süreç izlenebilecektir. Bir önceki bölge bir sonraki bölge için tecrübe oluşturacağı için proje gerçekleştirme süresi her yeni bölgede bir öncekine göre kısıllacaktır.

Meslek yüksekokullarında verilen uygulama eğitimlerinin etkinliği için bu projeler ve yeni geliştirilecek projelerin desteklenmesi ve proje sonuçlarının Türkiye genelinde uygulamaya geçirilmesi daha uygun olacaktır.

Bütün meslek yüksekokullarındaki eğitim kalitesine fayda sağlayacağına inandığımız bu projeler haricinde, Türkiye’ de uygulanan mesleki eğitim sisteminde öncelikli olarak uygulama eğitim sorununun çözümlenmesi gerektiğine inandığımız sosyal bilimler alanındaki meslek yüksekokullarında da ivedilikle şu önlemlerin alınması gerekmektedir.

- MYO ders programları gözden geçirilerek teorik verilen derslerin kredileri düşürülmeli hatta verilen teorik derslerin ders saatleride sınırlandırılmalıdır.
- Uygulama dersleri ile ilgili öğretim elemanlarının en önemli sorunlarından biri olan 10 saat üstü uygulama derslerine verilemeyen ders ücreti sınırı yükseltilmelidir.
- Bölgede bulunan işletmelere her hafta belirlenecek bir günde işyeri gezileri düzenlenmelidir.
- Kariyer günleri düzenlenerek işverenler okula davet edilmeli bu sayede hem işverenlerin okulu tanımaları hem de öğrencilerle iletişim kurdukmak sureti ile öğrencilere bu insanlara ulaşmanın çokta zor olmadığını anlama fırsatı sağlanmalıdır.
- Başarılı mezunlar ile bağlantı kurmak sureti ile başarı hikâyeleri öğrencilere aktarılmalıdır.
- Fiziki imkânları yetersiz olan okullar için okul kontenjanları düşürülmelidir.
- Dönem içinde belirlenen bir sürede veya yaz dönemlerinde fiziki imkânı olan meslek yüksekokulları, fiziki uygulama imkânı olmayan meslek yüksekokullarına bu imkânlarından faydalandırılmalıdır. Örneğin Turizm Uygulama oteli olan bir MYO olmayan bir MYO ‘ ya bu imkânını sunabilir.
- Avrupa’daki mesleki eğitim sistemlerinin Türkiye mesleki eğitim sistemine adapte edilebilmesi için mesleki eğitimi gerçekleştiren öğretim elemanlarına adapte edilmek istenen sistemleri yerinde görmeleri sağlanmalıdır. Bu sayede sistemler arasındaki uyum süresi kısıllacaktır.
- Öğretim elemanları yaz dönemlerinde seminerlere tabii tutulmalıdır. Bu sayede sisteme etkinlik sağlamak için YÖK, MEB gibi kurumların yapmak istedikleri veya hali hazırda yaptıkları yenilikler, projeler anlatılacak ve öğretim elemanlarının yeniliklere önceden adapte olmaları sağlanacaktır.
- Bu seminerler ile mesleki eğitim sistemi içinde olan; fakat Türkiye’ de aynı eğitimi farklı bölgelerde veren öğretim elemanları bir araya gelerek tecrübelerini paylaşacak ve eksik yönlerini bu sayede fark etme imkânı bulabileceklerdir.
- Sosyal bilimlerde sektör ve MYO’lar arasında işbirliği yetersizliklerini gidermek için üniversiteler tarafından verilen bilimsel araştırma projelerinin MYO.’ larda kullanılması ve bu sayede bu işbirliklerinin güçlendirilebilmesi için teşvikler sağlanmalıdır.

- Sosyal bilimlerde mezun olan öğrencilerin istihdamı açısından, her işletmede en az bir ön lisans mezunu ara eleman çalıştırma yasal olarak zorunlu hale getirilmelidir.
- Bölüm başkanları ve bölüm öğretim elemanları yaz dönemlerinde bölge veya yakın bölgeler de bulunan kendi bölümleri ile ilgili sektör yetkilileri, sanayi odası, ticaret odası ve diğer sivil toplum kuruluşları yetkilileri ile görüşmeler yaparak sektörün istediği ara eleman nitelikleri ve verilmesi gerek eğitim sürecini etkileyecek görüş alışverişlerinde bulunmalıdır.
- Sosyal bilimler meslek yüksekokullarında gelen öğrenci kalitesinin artırılması için sınavsız geçiş sürecinin tekrar masaya yatırılarak her meslek liseli değil belirli kriterler getirmek sureti ile başarılı olan meslek liselilerin, meslek yüksekokulu sistemine dâhil edilmesi sağlanmalıdır.
- Sosyal bilimler alanında eğitim veren meslek yüksekokullarının eğitim süresi 3 yıla çıkartılmalı ve 1 yıl teorik eğitim sonrası 2 yıl uygulamalı iş başı eğitim sistemine geçiş en kısa zamanda sağlanmalıdır.
- Sistemin en önemli sorunlarında olan çıraklık eğitimi, meslek liseleri, meslek yüksekokulları ve mesleki yüksekokullar ve fakültelerinde verilen mesleki eğitimler arasında bir bağ kurulmalı veya meslek yüksekokullarının diğer mesleki eğitime göre farkı net olarak ifade edilerek mesleki eğitim sistemindeki en üst kurum haline getirilmelidir.
- Okul sanayi işbirliği sadece üniversite taraflı düşünülmemeli; sanayi odaları, ticaret odaları esnafvesanatkârlar odası gibi kuruluşlarında sosyal bilimler alanında istenilen nitelikte ara eleman yetiştirilebilmesi için MYO' lara kendi bütçelerinden katkıda bulunması sağlanmalıdır.

Avrupa Birliği'ne girme yönünde önemli aşamalar kaydeden Türkiye' nin ekonomik kalkınması önündeki en önemli engellerden birisi de Türkiye ekonomisini kalkındıracak işletmelerdeki modern ve bilimsel anlamda hizmet verecek nitelikli mesleki bilgiye haiz ara eleman yetersizliğidir. Aranan nitelikteki ara eleman ihtiyacı mesleki eğitimin kaliteli ve etkin verilmesi ile karşılanacaktır.

Türkiye' de toplumsal refahın artırılması için sosyal bilimler alanında da gelişim sağlanması gerekmektedir. Bu açıdan başta sosyal bilimler alanında olmak üzere bütün meslek yüksekokullarında verilen eğitim sürecinin en kısa zamanda istenilen seviyeye getirilebilmesine yönelik hızlı ve sürekli politikalar geliştirilmelive mevcut politikalar ise etkinleştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akın, F., Şimşek, O., Erdem, T. (2007). "Türkiye'de eğitim sorunu: Toplumsal aktörlerine göre eğitim sorunlarına bakış". Ankara: Türk Eğitim Sen. Yayınları.
- Alkan, C., Doğan, H. Ve Sezgin, İ. (1998). "Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları" Ankara: Alkim Yayınları
- Egin, İ. (2000)"Mesleki ve Teknik Eğitimde Program Geliştirme", Nobel Yayınları, Ankara
- Donnelly, M. (2008) "Vocational Education", EBSCO Research Starters EBSCO Publishing Inc.
- DPT (2001) "Nitelikli İnsan Gücü Meslek Standartları Düzeni ve Sosyal Sermaye Birikimi Özel İhtisas Komisyonu Raporu", Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları, Ankara
- Davies T.A. ve Farquharson F., (2004) "The Learnership Model of Workplace Training and Its Effective Management: lessons learnt from a Southern African case study journal of Vocational Education and Training", Volume 56, Number 2.
- Demir E. Ve Şen Ş.H., (2009) "Cumhuriyet Dönemi Mesleki ve Teknik Eğitim Reformları", Ege Eğitim Dergisi (10) 2: 39-59,s.53
- http://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/vizyon2023/eik/EK1.pdf e.t.: 17.08.2013
- <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/plan9.pdf> e.t. : 11.08. 2013
- <http://ikmep.yok.gov.tr> e.t. 01.09.2013
- Özaydın M. M.(2009) "Türkiye'de İşgücü Piyasasının Dinamikleri ve Mesleki Eğitim Sorunu Kamuda Sosyal Politika", Yıl:3,Sayı 11, Sayfa 63
- YÖK (2013), YÖK 2012 "Mali Yılı İdare Faaliyet Raporu", Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Yayınları Bilkent Ankara Nisan
- http://tr.wikipedia.org/wiki/Sosyal_bilim e.t. 26.08.2013